Yazan redaktor
18.12.14 08:20 - axırıncı dəyişikliklər 22.12.14 10:44

C□f□ri-Sadiq h□zr□tl□ri buyurur:

“Kim n□fsin□ qarşı n□fsi цчцn mцcahid□ ed□rs□, k□ram□tl□r□ nail olar. Kim n□fsin□ qarşı Allah-T□ala цчцn mцcahid□ ed□rs□, Allaha nail olar”. [1]

[Mцcahidə nəfsin xoşuna gəlməyən, istəmədiyi bəzi чətinliklərlə tərbiyə edilməsidir. Beləliklə nəfsin həddi aşan istək və ehtiraslarına qarşı dirəniş gюstərərək ruhani istedadların inkişafına zəmin hazırlamaqdır.

Mənəvi təkamцl səfəri sayılan seyri-sцlцkdən məqsəd bəzi fюvqəladə hallara nail olmaq deyil, “qəlbi-səlim”ə nail olmaq, yəni qəlbi Allahın razı olacağı səviyyəyə gətirməkdir. Əks təqdirdə hindistanlı yoqlar da bəzi pəhriz və təmrinlərlə mцəyyən dərəcədə ruhi gцcdən istifadə edə bilirlər.

Mənəvi tərbiyədə tətbiq olunan riyazət, mцcahidə və bəzi ruhi təmrinlər nəticəsində qəlbdə bəzi kəşf və ilhamlar meydana gələ bilər. Bunlar əsl məqsəd deyil, insanın keчməli olduğu imtahan təcəlliləridir. Bцtцn bunlar ruhi təkamцlц həyata keчirmək цчцn цzərinə чıxılacaq pillələrdir.

Həqiqətən nəfsani ehtiraslardan xilas olmadan ruhi inkişafdan sюz gedə bilməz. Təkəbbцr və eqoizmin kəsavəti ilə lətafət iqliminə addım atmaq imkansızdır. Xam və tənbəl kюnцllə mənəvi zюvqləri dadmaq mцmkцn deyil. **H□s□n Haraqani h□zr□tl□ri** belə buyurur:

“Necə ki, namaz və oruc fərzdir, ədası zəruridir, təkəbbцr, həsəd, ehtiras (kimi nəfsani arzuları) kюnцldən silib atmaq da zəruridir”. [2]

Arif insanların nəzərində insanın yaradılış qayəsi də **“kəsbi-kamal ilə seyri-camala vцslət”**dir. Yəni mənəvi cəhətdən kamilləşərək Allah-Təalanın camalını mцşahidə etmə bəxtiyarlığına nail olmağa can atmaqdır.

Kəşf, kəramət, qeyri-adi təzahцr və ilham kimi təcəllilərə həddən artıq əhəmiyyət vermək insanı əsas qayəsindən, yəni Haqqa vцslətdən məhrum edər. Əsas qayəsinin nə olduğunu unudan mənzilinə чatmaz. Bu, eynilə ruziyə bağlı qalıb Rəzzaqı unutmaq qəflətinə bənzəyir. İnsanın səfər zamanı qonaqladığı yerləri юz vətəni zənn etməsi kimidir.

Digər tərəfdən kəşf və kəramət kimi təcəllilərlə qəlbin doyması insanın mənəvi iştah və qabiliyyətinin məhdud və zəif olduğuna işarə edər.

Haqq dostları isə himməti ali olan, yəni mənəvi iştahları gцclц olan kəslərdir. O bюyцk ruhlar Haqqa vцslətdən başqa heч bir təcəlli ilə əsla təsəlli tapmazlar. Buna gюrə də onlar kəşf və kəramət kimi təcəllilərə nail olsalar da bu cцr cazibələrlə tənbəlliyə qapılmazlar. Əksinə, son nəfəslərinə qədər getdikcə artan cəhdlə qulluğa davam edərlər.

Necə ki, bir чox rəvayətdə [3] peyğəmbərlərdən sonra insanların ən xeyirlisi olduğu bildirilən **Həzrət Əbu Bəkr** t-ın da fiziki və zahiri kəramətinə dair bir o qədər rəvayət yoxdur. Onun ən bюyцk kəraməti Allah Rəsuluna misilsiz sədaqəti, mцstəsna təslimiyyət və itaətidir.

Haqq dostları da daim *“Mənə kəramət yox, Kərim lazımdır”* hissi ilə yaşamışlar. Əsl kəramətin də **“Əmr olunduğun kimi istiqamət цzrə ol...”**
(Hûd, 112) əmrinə riayət edərək Quran və Sцnnə istiqamətində yaşamaq olduğunu ifadə etmişlər.]

Cəfəri-Sadiq həzrətləri buyurur:

“Əsl zikr Haqqı zikr edərkən masivanı unutmaqdır. Məhz o zaman insan цчцn Allah-Təala hər şeydən цstцn olur”. [4]

[Zikr Allahı unutmamaq və hər vəsilə ilə Onu anmaqdır. Zikrin kamil mənada yerinə yetirilməsi qəlb və dilin mцştərək ahənglə Allahı anmasına bağlıdır. Əks təqdirdə qafil qəlblə edilən zikrin qiymət və əhəmiyyəti azalar. Zikr əsnasında qəlbin masivadan, yəni Allahdan başqa hər şeydən əlaqələri kəsilməlidir. Zikr zamanı qəlb tamamilə zikrin daşıdığı mənanın təfəkkцrц ilə titrəməlidir.

Bununla bağlı ayeyi-kərimədə belə buyurulur:

“Mюminlr yalnız o kslrdir ki, Allah adı чkilnd (Onun heybt v zmtindn) цrklri qorxudan titryr…” (əl-Ənfal, 2).

Məhz юzцnц tamamən bu cцr Allahın zikrinə təslim edə bilən mюminlərə bir чox maddi-mənəvi lцtf və ehsanlar bəxş edilər.

Necə ki başqa bir ayədə:

“Siz Mni zikr edin ki, Mn d sizi zikr edim...” (əl-Bəqərə, 152) buyurulur.

Qцdsi bir hədisdə də:

“Allah-Tala buyurur:

Mn quluma Mnim haqqımdakı znnin gюrrftar edrm. O, Mni zikr etdiyi zaman Mn onunlayam. O, Mni qlbind zikr edrs, Mn d onu zikr edrm. O mni bir cmiyytd zikr edrs, Mn

d

**

onu h

**

min c

**

miyy

**

td

**

n daha xeyirli qrupda anaram”

(Buxari, Tюvhid, 15)

Şцbhəsiz ki, Rəbbimizin bizi anması bizim Onu zikr etməyimizlə mцqayisə edilməyəcək dərəcədə daha xeyirlidir. Məhz belə bir xeyrə və Haqqın yaxınlığına nail ola bilmək цчцn dil və qəlb ahəngi iчində masivaya aid dцşцncələri tərk edərək və юzцnц Allahda fani edərcəsinə zikr etməyə cəhd gюstərməliyik.

Digər tərəfdən zikrin nuru zikr edənin halı nisbətində təcəlli edər. Yəni məqbul zikrə nail olmaq цчцn halımızı da islah etməliyik. İlk nюvbədə юzцmцzц haram və şцbhəlilərdən qorumalı, sonra da qəlbimizi məşğul edən fani məhəbbətləri və masivaya aid dцşцncələri tərk etməliyik.

Unutmayaq ki, bu dцnyada Rəbbimizi nə qədər həqiqi mənada zikr edə bilsək, sabah qiyamət gцnцndə ilahi vцslətə də həmin nisbətdə nail ola bilərik. Uca Rəbbimiz bir ayeyi-kərimədə belə xəbərdarlıq edir:

"Allahı unutduqları цчцn Allahın da onları юzlrin unutdurduğu (xeyirlrini başa dцşmyn) kimslr bnzmyin! Onlar (Allahın itatindn чıxmış) fasiqlrdir!" (əl-Həşr, 19).]

Cfri-Sadiq hzrtlri buyurur:

"İşlyrk qazanc ld edib ehtiyaclarını tmin etmk kimi bir drdi olmayan ksd xeyir yoxdur. Xeyirli insan qazanıb dolanışığını tmin edrk heч kim mюhtac olmaz, qazandıqları il borcunu ю d y r v qohum- qr bas ı il   laq saxlayar". [5]

[İslam əxlaqının ən mцhцm dцsturlarından biri də **“yar olmaq, bar olmamaq”** dır. Yəni heч kimə yцk olmamaq, əksinə, başqalarının yцkцnц чəkmək və onlara yardım etməkdir.

Necə ki, hədisi-şərifdə də:

“İnsanların ən xeyirlisi onlara faydalı olandır”,- buyurulmuşdur (Beyhəqi, *Şuab,* VI, 117; İbn Həcər, *Mətalib,* I, 264)

Həmчinin Həzrət Peyğəmbər r bir dəfə:

“- Sədəqə vermək hər bir mцsəlmanın vəzifəsidir”,- buyurmuşdu. Səhabələr:

“- Sədəqə vermək цчцn heч nə tapmasa, onda necə?”,- deyə soruşdular. Allah Rəsulu r:

“- Fəhləlik edər, həm юzцnə faydası toxunar, həm də sədəqə verər”,- buyurdu. Səhabələr:

“- Buna gцcц чatmazsa (yaxud iş tapmazsa), onda necə?”,- dedilər. Rəsulullah r:

“- Darda qalana, ehtiyac sahibinə yardım edər”,- buyurdu. Səhabələr:

“- Buna da gцcц чatmazsa?”,- deyə soruşdular. Hz. Peyğəmbər r:

“- Yaxşı işlər gюrməyi tюvsiyə edər”,- buyurdu. Səhabələr bu dəfə:

“- Bunu da edə bilməsə?”, sualını verdilər. Rəsulullah r:

“- Pis mllrd n uzaq durar. Bu da onun цчцn bir s d q dir”,- buyurdu. (Buxari, Zəkat 30, Ədəb 33; Mцslim, Zəkat 55)

Yəni Peyğəmbərimiz r mюminin hər bir halda əlindən gələni əsrigəməyib malıyla, canıyla, bir sюzlə, nəyə gцcц чatırsa, yaxşılıq etməsini və ya ən azından yaxşı əməllərə vəsilə olmasının lцzumuna işarə etmişdir.

Чцnki Allah-Təala:

“O mцttqilr ki, bolluqda da, qıtlıqda da (mallarını yoxsullara) xrclyrlr...” (Ali-İmran, 134) buyurur. Ona gюrə də Həzrət Peyğəmbər əshabına чətin şəraitdə də infaq etməyi təlim etmiş, hətta bir xurmadan başqa heч nəyi olmayanın belə yarım xurma ilə də olsa sədəqə verməsini təşviq etmişdir.

Başqa bir hədisində də:

“Vern l alan ldn цstцndцr”,- buyurmuşdur. (Mцslim, Zəkat, 97)

Beləliklə hər bir mюminin infaq əhli olmasını və mцmkцn mərtəbə **“alan deyil, vern olmağı”** təlqin etmişdir.

Xцlasə, uca dinimiz İslam insanları məşru yollarla qazanc əldə etməyə təşviq edir. İslamın beş əsasından ikisi **“hcc”** və **“zkat”** ibadətləri də dini nюqteyi-nəzərdən varlı sayılan mцminlərə fərz qılınmışdır. Bunun bir mənası da “Qəlbinizi dцnya ehtiraslarından qoruyaraq məşru yollarla zəngin olun, zəkat verib həccə gedin!”,- deməkdir.

Xeyirli bir mюminin dцsturu işləyib qazanaraq ətrafındakılara da yardımчı olmaqdır. İnsan yaxşılıq və yardım edəcəyi zaman da ən yaxınlarından başlamalıdır.

Bir hədisi-şərifdə buyurulduğu kimi, bir nəfər **Rsulullah** r-in yanına gələrək:

“- Ey Allahın Rəsulu! Ən xoş rəftar edəcəyim adam kimdir?”,- deyə soruşdu. Rəsuli-Əkrəm r:

“- Anan, sonra anan, yen anan, sonra atan, sonra da sn n yaxın olan qohumların”,- buyurdu. (Mųslim, Birr, 2)]

Cfri-Sadiq hzrtlri buyurur:

“Qohumları il laqsini ksn adamla yoldaşlıq etm! Чųnki mn Allahın kitabının цч yerind bellrinin mlun olduğunu gюrdцm”. [6]

[Qohum-əqrəba ilə əlaqə qurmaq, ziyarət və himayə etmək, yəni “sileyi-rəhm”ə riayət dinimizin чox əhəmiyyət verdiyi əsaslardan biridir. Belə ki, qohum-əqrəba ilə mųnasibəti kəsmək bir чox ayeyi-kərimə və hədisi-şərifdə ən bюyųk gųnahlardan sayılmışdır. [7]

Sileyi-rəhmə riayət etmək birbaşa imanla əlaqəlidir. **Rsulullah** r:

“…Allaha v axirt gцnцn iman edn ks qohumlarına yaxşılıq etsin!..” buyurmuşdur. (Buxari, Ədəb, 85; Mųslim, İman, 74, 75)

Həmчinin bu xųsusda həssas юlчц qoyaraq belə xəbərdarlıq etmişdir:

“Qohumlarının etdiyi yaxşılığa eynil qarşılıq vern, onların hцququna riayt etmiş sayılmaz. Qohumlarının haqqına riayt edn ks юzц il laqni ksdikd bel onlarla yaxşı rftar edndir” (Buxari, Ədəb, 15; Əbu Davud, Zəkat, 45).

“Hr cцm gecsi insan oğlunun mllri Allaha rz olunur. Lakin qohumları il laqsini ksn adamın mllri qbul edilmz” (Əhməd, II, 484).

“Qohumları il laqni ksn cnnt gir bilmz” (Buxari, Ədəb, 11).

Nəticə olaraq qohum-əqrəbanı ziyaret etmək, hal-xətir soruşmaq, sevinc və kədərlərinə şərik olmaq, gəlməsələr də onları ziyarətə getmək bюyųk iman məsuliyyətidir.

Lakin qohum-əqrəba ilə əlaqə xųsusunda diqqət ediləcək ən mųhųm xųsus onların mənəvi halı ilə də maraqlanmaq, əbədi qurtuluşları цчцn də yardımчı olmaqdır. Чцnki ən bюyųk yaxşılıq insanın əbədi səadət və əmin-amanlığı цчцn edilən yaxşılıqdır.

Bu səbəblə də onları Quran və Sunnə istiqamətinə yıonəltmək, xeyirlərə və saleh əməllərə təşviq etmək, səhv hərəkətlərini də mụnasib dillə dụzəltməyə чalışmaq lazımdır. Xụsusilə şər əməllərin yayıldığı zəmanəmizdə Qurani-Kərim təhsilinə və mənəvi tərbiyəyə daha чox əhəmiyyət vermək xụsusunda xəbərdarlıq etmək чox mụhụm vəzifədir. Bu hal Allah və Rəsuluna olan məhəbbətimizin də bir nişanəsidir.]

Yoxsul bir adam C f ri-Sadiq h zr tl rind n soru ş du:

"- N цчц n gec -g ц nd ц z dayanmadan i ş l yirs n?". O da bel cavab verdi:

"- Bax ı b g ю rd ц m ki, he ч kim m nim i ş imi ю z ц m kimi g ю r bilmir. M n d ю z i ş imi ю z ц m g ю rm y q rar verdim v t nb lliyi ц z rimd n atd ı m. Yarad ı ld ığı m g ц nd n b ri ruzim g lib m ni tap ı r. Ona g ю r d n ehtiras sahibiy m, n d tamah.

Bir g ц n ю l ц m vaxt ı m g l c k v he ч kim m nim yerim ю lm y c k. Ona g ю r d ю l ц m haz ı rl ı q g ю rm y v onu qar şı lama ğ a ba ş lad ı m. (Ц rp rdici ю l ц m h qiq tini g ю z ll ş dir c k olan saleh m ll r i ş l m y y ю n ldim).

H m ч inin insanlarda da bir v fa g ю rm dim. Ona g ю r can-dild n Allah-T alan ı n v fas ı na ц st ц nl ц k verdim. Bundan ba ş qa h r ş eyi t rk etdim (Bцtцn bunların itib yox olacaq fani kюlg l r v boş x yallar olduğunu d rk etdim v onlara цmid bağlamaqdan vaz keчdim)." *

[Ayeyi-kerimelerde buyurulur:

" İ nsana ancaq ю z z hm ti (s yi, ч al ış mas ı , m l) qalar!" (ən-Nəcm, 39)

" Allah h r k si yaln ı z g ц c ц ч ti yetdiyi q d r y ц kl y r (bir i ş m ц k ll f ed r). H r k sin qazand ığı yax ş ı m l d , pis m l d ю z ц n aiddir..." (əl-Bəqərə, 286)

Demek, ecret neqteyi-nezerinden bir insanın ezune verecegi fayda ve zerer: bu̧tụn du̧nya bir yere toplaşsa da vere bilmez. Haqqın emrlerine uayan ederek ezune zulm eden -Allah istemedikce- heч kim azabdan qurtara bilmez. İman ve saleh emellerden uzaq qalaraq ebedi qurtuluş yolunda ezune faydası olmayana heч kimin seyri tosunmaz.

Bu bavımdan fanilere guvenerek, yani onlardan vefa ve meded umaraq Baqi olan Allahı unutmaqdan ve Haqqın emrlerine bigane qalmaqdan daha hazin netice ola bilmez.

Unutmamaq lazımdır ki, bцtцn fanilər Allahın murad etməsi ilə var olmuş və həmчinin Onun istəyi ilə varlıqlarını sцrdцrцrlər. Hər kəs və hər şey Ona mюhtacdır. Elə isə Baqi olan Allahı unudub fanilərdən mədəd ummaq, onlardan vəfa gюzləmək nəfsə aldanmaqdır.

Saleh əməllər işləmədən *"filank sin t yind n yap ış sam, o m ni xilas ed r"* kimi xəyal quranlar yalnız юzlərini aldadırlar. Чцnki heч kim başqasının yerinə юlmədiyi kimi axirətdə də heч kim başqasının yerinə hesab verməyəcəkdir.

Ayeyi-kərimədə buyurulur:

"Heч bir gцnahkar başqasının gцnahını daşımaz. Gцnah yцkц ağır olan kims yцkцnц daşımaq цчцn (başqa birisini kюmy) чağırsa v (чağırılan adam onun) yaxın qohumu olsa bel, o yцkdn bir şey daşınmaz..." (əl-Fatir, 18)

Bir sюzlə, hər kəsin юz dərdini чəkəcəyi məhşər gцnцndə ilahi rəhmətə və Rəsulullahın şəfaətinə nail ola bilmək цчцn bu gцn tюvbə, istiğfar, ibadət də saleh əməllərə sarılmaq mюvsцmцndəyik. Bizi gюzləyən qəbir, qiyamət, məhşər, hesab, Sirat kimi чətin və məşəqqətli sınaqlar цчцn bugцndən tədarцk gюrməliyik.

Bu hadisə necə də ibrətlidir.

Bюyцk mцctəhid **hmd bin Hnbl hzrtlri** Bağdadda bazardan qayıdarkən onu əlində чanta ilə gюrən bir nəfər qaчaraq gəlib чantasını gюtцrmək istəyir. Həzrət чantasını vermək istəmədikdə həmin adam:

"- Bюyцklərimizə xidmət bizim vəzifəmizdir",- deyərək israr edir. Əhməd bin Hənbəl həzrətləri isə ona bu hikmətli cavabı verir:

"- Biz юzцmцzц чantası daşınacaq bюyцklərdən saysaq, bu təkəbbцr olar, kiчiklərdən biri olduğumuza dəlalət edər. Ona gюrə də bizi bюyцklərdən bilmək sizə savab qazandırsa da, bizi qəflətə sцrцkləyər. Yaxşısı budur, юzцmц чantası daşınacaq bюyцklərdən saymayıb yцkцmц юzцm daşıyım. Чцnki **mhşr gцnцnd d hrks юz yцkцnц daşıyacaq v heч kim başqasının yцkцnц юzцn yцk etmyck**".

Bu baxımdan hər birimiz юmцr sərmayəmizi saleh əməllərlə dəyərləndirmək цчцn bu gцn ciddi чalışmalıyıq. Unutmayaq ki, ilahi imtahan dцnyasındakı bu fani həyat nemәti bizə bir dəfə yaşamaq цчцn verildi. Əcəlimiz gəldikdən sonra artıq nə təxirə salına, nə də təkrar edilə bilər. Səhvlərimizi dцzəltmək də qeyri-mцmkцn olacaq...

Allah-Təala юmцr sərmayəsini qəflətlə puч edənlərin halından bir mənzərəni belə bəyan edir:

"Onlar orada fryad edib deyckl r: "Ey Rbbimiz! Bizi buradan чıxart ki, saleh mllr edk. O mllri yox ki (dцnyada) edirik! " (Onlara bel deycyik:) "Mgr orada siz юyцd-nsiht qbul edck kimsnin юyцd-nsiht qbul ed bilcyi (dцşцnck kimsnin dцşцncyi) qdr юmцr vermdikmi?! Hl siz (Allahın zabı il) qorxudan peyğmbr dgլmişdi. Dadın (chnnm zabını)! Zalımların imdadına чatan olmaz!" (əl-Fatir, 37)

Yazan redaktor

18.12.14 08:20 - axırıncı dəyişikliklər 22.12.14 10:44

Elə isə var-dıovlətin, ıovlad və dostların fayda verməyəcəyi gцn gəlməmiş, bu gцn əlimizdə fцrsət var ikən bizi "qəlbi-səlim"ə nail edəcək saleh əməllərə can atmaq məcburiyyətindəyik.

Ayeyi-kərimələrdə belə buyurulur:

" Ey iman g□tir□nl□r! Allahdan qorxun! H□r k□s sabah цчцn n□ etdiyin□ (axir□t цчцn ю zцn□ n□ haz ı rlad ığı na) n□z□r sals ı n. .." (əl-Həşr, 18).

" İ man g□tir□n b□nd□l□rim□ de: "(Vaxtl ı -vaxt ı nda, laz ı m ı nca) namaz q ı ls ı nlar, he ч bir al ış -veri ş in v□ dostlu ğ un m ц mk ц n olmayaca ğı (g ц nahlar ı n ba ğış lanmas ı цчцn he ч k□sd□n fidy□ al ı nmayaca ğı , dostluq xatirin□ he ч bir g ц z□ş t edilm□y□c□yi) g ц n (qiyam□t g ц n ц) g□lm□zd□n □vv□l onlara verdiyimiz ruzid□n (kas ı blara, ehtiyac ı olanlara) gizli v□ a ş kar x□rcl□sinl□r" (İbrahim, 31).

" Ey iman g□tir□nl□r! Al ış -veri ş in, dostlu ğ un v□ ş□fa□tin m ц mk ц n olmayaca ğı g ц n (qiyam□t g ц n ц) g□lm□mi ş d□n □vv□l siz□ verdiyimiz ruzid□n paylay ı n!.." (əl-Bəqərə, 254)

Unutmayaq ki, vəfasını gıorəcəyimiz dцnya malı indidən infaq edərək axirətə gıondərdiklərimizdir. Vəfasını gıorəcəyimiz ıovlad Allah yolunda yetişdirdiyimiz, bizim цчцn arxamızdan dua edən, xeyir işlər gıorərək sədəqeyi-cariyə olacaq ıovladdır. Vəfasını gıorəcəyimiz dostlar da Allah цчцn sevdiyimiz, чətin gцnlərdə qardaş olduğumuz dostlardır.

Xeyrə, yoxsa şərə xərcləyəcəkləri bilinməyən varislərin əlinə keчəcək var-dıovlət isə hesabı veriləcək ağır axirət məsuliyyətindən başqa bir şey deyil.

Şeyx S□di bu həqiqətlərdən ilham alaraq belə deyir:

"Axir□t t□darцkцnц h□yatda ik□n юzцn gıor! Чцnki s□n юl□nd□n sonra qohum-□qr□ban mala h□ris olar, s□nin arzu etdiyin kimi xeyir işl□r□ x□rcl□m□y□ bil□rl□r.

İztirab ч□km□m□k ist□yirs□ns□, q□bird□ iztirab ч□k□nl□ri xatırla! Bu gцn x□zin□□lind□ ik□n lazım olan yerl□r□ юzцn infaq et, sabaha saxlama! Чцnki sabah aчar □lind□n чıxmış ola bil□r. T□darцkцnц bu gцn юzцn gıor. Юl□nd□n sonra qohumlarının v□ dostlarının s□n□ kifay□t q□d□r ş□fq□t gıost□r□c□yini umma!

Obiri dцnyaya t□darцkцnц юzц gıor□n k□s bıoyцk nem□t□ nail olmuş sayılır. M□ni dцşцn□r□k belimi ancaq юz dırnağım qaşıyar, başqası qaşımaz.

Nə qədər sərvətin varsa, ovcunun ortasına qoy, veriləcək yerlərə ver! Əgər bu dunyada xərcləməsən, sabah peşman olub dişinlə əlinin arxasını dişləyərsən".

Hikmət əhli bu həqiqəti izah mahiyyətində belə deyiblər:

"İnsan öldüyü zaman malı ilə bağlı iki müsibətlə qarşılaşır. Hansı ki, daha əvvəl bunları kimsə görməmişdir:

Birincisi, bütün malının əlindən alınmasıdır. Digəri isə, bütün malının əlindən çıxmasına baxmayaraq hamısından hesaba çəkilməsidir".

Yenə **Şeyx Sədi** nəsihətlərinə davam edərək belə buyurur:

"Qapına qərib bir adam gələrsə, əliboş göndərmə. Allah göstərməsin, bəlkə bir gün sən də həmin vəziyyətə düşüb qapıları gəzərsən. Ürəyi yaralı olanların halını soruş, onlara bax. Bəlkə bir gün sən də həmin vəziyyətə düşərsən. Madam ki, nə isə istəmək üçün hər kimin qapısını döymürsən, buna şükür etmək üçün qapına gələn yoxsulu qovma, qaşqabağını tökmə, onu təbəssümlə qarşıla…".

Xülasə, xəsisliyin əsiri olmağın ən gözəl yollarından biri məzlum və möhtac vəziyyətdəki din qardaşlarının dərdlərinə çarə axtarmaqdır. Allahın bizi onlardan məsul tutduğunu unutmamalıyıq.

Bu xüsusda **mühacir** və **ənsar** qardaşlığı bizim üçün gözəl nümunədir. Din qardaşlığımızı onların halı ilə xatırlamalıyıq. Fikirləşməliyik ki, bu gün bizə pənah gətirən din qardaşlarımıza ürəyimizi nə qədər açmışıq, onların dərdlərinə nə qədər şərik oluruq?

Mərhəmət və şəfqətimizin hansı səviyyədə olduğunu tez-tez gözdən keçirməliyik. Haqq Taalanın məhəbbət və rizasını cəlb etmək üçün sayısız-hesabsız fürsətlərlə qarşılaşdığımızı xatırlayaraq saleh əməllərlə dəyərləndirməliyik. Onu boş xəyallarla keçirməkdən çəkinməliyik.

Allah-Təala qəlblərimizi din sevgisi ilə doldursun. Niyyətlərimizi rizası üçün təmizləsin. Hər birimizi mömin kimi yaşayıb mömin olaraq can verən bəndələrindən etsin, sevdiyi və razı olduğu bəndələri ilə həşr olunmağı qismət etsin.

Amin!..

---

[1] Fəridəddin Əttar, Təzkirə tul-Övliya, s. 56.

[2] Fəridəddin Əttar, Təzkirə tul-Övliya, s. 629.

[3] Bax. Əli əl-Müttəqi, Kənzul-Ümmal, XI, 549/32579; İbn Macə, Müqəddimə, 11/106; Əhməd, I, 127, II, 26.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]